

bağbahçe

ÇEVRE BAĞÇE ÇİÇEK DERGİSİ SAYI: 39 OCAK-ŞUBAT 2012 FİYATI: 4 TL

TÜRKİYE'NİN TEHDİT ALTINDAKİ BİTKİLERİ
Nallıhan akyıldızı
(*Ornithogalum nallihanense*)

Great Dixter Bahçesi
ve Bitkilerle Tasarım

NGBB LİMONLUK
Hint lotusu (*Nelumbo nucifera*)
Murt (*Myrtus communis*)

Dereotu
(*Anethum graveolens*)

Sarıçam
(*Pinus sylvestris*)

Peyzaj Planlaması

Kışın Kırmızı Meyveleri

FLORADAN FAUNAYA
NGBB'nin Kelebekleri

NGBB Araştırma Gezisi
(Didim-Marmaris-Datça-Fethiye-Söke)

Dereotu

(*Anethum graveolens* L.)

Maydanozgiller (Apiaceae) ailesinden "*Anethum graveolens* L."in kurutulmuş meyveleri (ya da halk arasında bilinen adıyla tohumları) "*Anethi fructus*" ve kuru veya taze topraküstü kısımları "*Anethi herba*" hem gıda hem de ilaç olarak kullanılır. Her iki drog da Alman E Komisyonu monografı arasında pozitif listede yer alır.

Bitki, Türkçe'de "dereotu", "darakotu" adlarıyla bilinir. Yabancı dillerdeki adı, Anglo-Sakson kökenli; yatıştırıcı, teskin edici anlamındaki "dylle" sözcüğünden gelir. İngilizce'de "dill", Almanca'da "dillkraut" olarak adlandırılır.

Ülkemizde özellikle batı ve güney bölgelerde yetiştirilen, bir ya da iki yıllık bitkinin taze topraküstü kısımları, yıl boyu pazarlarda satılır ve Türk mutfağının vazgeçilmez çeşnilerindedir. Meyveleri ise eylül ayında toplanır ve kurutulduktan sonra pazarlarda satılır.

Dereotu meyvesi (tohumu), % 4 oranında uçucu yağ içerir; yağın ana bileşiği % 40-60 oranındaki "*d*-karvon (veya S-[+]-karvon)"dur. Keraviye (*Carum carvi* L.) tohumlarında da % 50-70 oranında bulunan bu madde; her iki bitkinin meyvelerinin, karakteristik dereotu kokusu ve lezzetinde olmasını sağlar. "S-(+)-karvon", Hollanda'da patateslerin depolandığında

çimlenmesini önlemek amacıyla, "Talent" adıyla pazarlanmaktadır. Dereotu yapraklarındaki uçucu yağın ana maddesi de "*d*-karvon (% 30)"dur. Her iki yağda bulunan diğer önemli bileşik, "*d*-limonen"dir.

Dioscorides'e göre (MS 40-90), dereotu sebze olarak yenir. Tohumlarından hazırlanan içecek, anne sütünü çoğaltır. Mide ve bağırsaktaki gaz sancısını giderir; idrar söktürücüdür; hıçkırığı durdurur. Uzun süre içildiğinde, görme bulanıklığı ve düşük yapar. Rahim rahatsızlığında, banyosu önerilir. Tohumlarının yakılmasıyla hazırlanan külün, zührevi siğiller üzerine serpilmesi yarar sağlar. İbni Sina'ya göre (MS 980-1037), dereotu banyosu gaz sancılarını giderir ve sperm boşalmasını kolaylaştırır.

Dereotu meyvesi, uçucu yağ ve hidrosolün, karminatif yani gaz söktürücü etkisi vardır. Bilhassa bebeklerin gaz sancılarını gidermek amacıyla verilen, kolik ilaçlarının (Gripe water) ترکیbine girer.

Alman E Komisyonu monografına göre, hazımsızlık (dispepsi) tedavisinde kullanılır. Yan etkisi, ters etkisi, başka ilaçlarla etkileşimi yoktur. Günlük dozu, tohumlarda 3 g; uçucu yağda 0,1-0,3 ml'dir. Çay veya başka ilaç formlarında, dahilen kullanım için uygundur. Spazm çözücü ve bakteri enfeksiyonlarını durdurucu etkileri vardır.

Halk arasındaki kullanımında; yüksek tansiyonu düşürücü, lohusa-

larda süt verimini artırıcı, çığnendiğinde ağız kokusunu giderici, uykusuzluğu önleyici etkileri bilinir. Mide ekşimesine karşı, iki tatlı kaşığı dereotu tohumundan hazırlanan çayın içilmesi tavsiye edilir.

Konsantre dereotu meyvesi suyu (Aqua Anethi Concentrata BPC), İngiliz İlaç Kodeksi'nde kayıtlıdır. Hazırlanışı şöyledir; 12,5 ml dereotu esansı, 70 ml etanolde çözülür, üzerine yavaş yavaş distile su ilave edilir ve çalkalanarak 100 ml'ye tamamlanır. Bu çözeltinin 1 ölçeği, 40 ölçek dereotu suyuna karşılık gelir; bebeklerin gaz sancılarını giderici ilaçların ترکیbine girer.

Dereotu yaprakları (herbası) ve geleneksel preparatları, sindirim sistemi ve idrar yolları rahatsızlıkları ile hastalıklarından korunma ve tedavi için; ayrıca, uyku düzensizlikleri ve spazmlarda kullanılır. Ürünün kullanımına yönelik, hiçbir risk rapor edilmemiştir. Dereotu herbasının uçucu yağ; anti-spazmodik, karminatif, diüretik, uyarıcı ve midevi özelliklere sahiptir. Gaz (kolik) sancuları ve uykusuzluğun önlenmesi ve süt üretiminin artırılması amacıyla kullanılır.

K. Hüsnü Can Başer
Prof Dr; Anadolu Üniversitesi Eczacılık Fak.

Bu yazıda belirtilen ifadeler, sadece bilgilendirme amaçlıdır; tavsiye niteliği taşımaz. Hastalıkta, tedavinin mutlaka doktor kontrolünde yapılması gerektiği unutulmamalıdır.

